

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

Кафедра військової терапії
(назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Начальник кафедри військової терапії

д.м.н., проф., п.к.м/с

 Галина Осьодло
« 28 » 08 2020 року

СИЛЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІЙСЬКОВО-ЛІКАРСЬКА ЕКСПЕРТИЗА

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

вид дисципліни професійна підготовка (вибіркова)
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання денна
(денна/заочна)

Київ – 2020/2021 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Опис курсу.
2. Мета викладання дисципліни.
3. Завдання вивчення дисципліни.
4. Очікувані результати (компетентності).
5. Організація навчання.
6. Інформація про викладача.
7. Методи викладання.
8. Політика курсу.
9. Форма контролю знань
10. Шкала оцінок.
11. Змістовний план вивчення навчальної дисципліни (структура).
12. Завдання для самостійної роботи.
13. Питання до заліку.
14. Рекомендована література.
15. Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни.

1. Опис курсу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Військово–лікарська експертиза» є розділ медицини, що визначає придатність за станом здоров'я до військової служби призовників, військовослужбовців та військовозобов'язаних, встановлює причинний зв'язок захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) та визначає необхідність і умови застосування медико-соціальної реабілітації та допомоги військовослужбовцям. Навчальна дисципліна «Військово–лікарська експертиза» належить до циклу дисциплін професійно–спеціальної підготовки вибору слухача, викладається у II семестрі 2 року навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем: магістр медицини; спеціальність: 222 «Медицина»; спеціалізація: «Загальна практика – сімейна медицина (для СВ)». Дисципліна поглиблює знання щодо теоретичних та практичних основ клінічної медицини та набуття практичних навичок обстеження хворого, встановлення експертного діагнозу захворювань, підготування медичних документів та представлення на військово-лікарську комісію.

Основними організаційними формами навчання є лекційні та практичні заняття. Лекції покликані підвищити інтерес слухачів до глибшого самостійного вивчення питань навчальної дисципліни. Практичні заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання та формують у слухачів навички експертного мислення.

Режим доступу до дисципліни на Навчальному порталі Української військово-медичної академії (УВМА):

<https://mcdl.mil.gov.ua/course/index.php?categoryid=484>

2. Мета викладання дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Військово-лікарська експертиза» є:

- поглиблення знання щодо теоретичних основ клінічної медицини, зокрема військової терапії;
- розкриття основних питань військово-лікарської експертизи у Збройних Силах України;
- набуття практичних навичок з проведення військово-лікарської експертизи призовникам, військовослужбовцям, військовозобов'язаним та членам сімей військовослужбовців у мирний та воєнний час в об'ємі, необхідному для виконання службових обов'язків за призначенням, а також в умовах ведення бойових дій (ООС).

3. Завдання вивчення дисципліни.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Військово-лікарська експертиза» є:

- удосконалення слухачами теоретичних і практичних знань з питань організації і надання терапевтичної та хірургічної допомоги на сучасному рівні, у т. ч. в умовах локального військового конфлікту;

- набуття слухачами практичних навичок з організації проведення військово-лікарської експертизи у військових частинах та закладах охорони здоров'я МО України;
- знання законодавчих актів і нормативно-правових документів, що регламентують діяльність медичної служби з питань військово-лікарської експертизи;
- встановлювати причинний зв'язок захворювань у військовослужбовців, військовозобов'язаних, які призвані на збори, і колишніх військовослужбовців, з проходженням військової служби;
- користуватися статтями розкладу хвороб і фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби у Збройних Силах України та пояснення щодо застосування відповідних статей;
- користуватися додатковими вимогами до стану здоров'я;

4. Очікувані результати (компетентності).

4.1. Слухач повинен знати:

- наказ Міністра оборони України № 402/2008 р. зі змінами «Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу у Збройних Силах України» та зміст «Положення про військово-лікарську експертизу у Збройних Силах України», та інших документів, які регламентують окремі питання військово-лікарської експертизи з урахуванням досвіду проведення операції об'єднаних сил (ООС);
- основи організації військово-лікарської експертизи: загальні положення, органи військово-лікарської експертизи;
- порядок медичного огляду у Збройних силах України: загальні положення, медичний огляд призовників, військовозобов'язаних, громадян, які бажають вступити до вищих військово-навчальних закладів, військовослужбовців та членів їх сімей, військовослужбовців для служби у спец спорудах, плав составу ВМС, водолазів, військовослужбовців високомобільних десантних військ, військовослужбовців, які відбираються для роботи з РР, ДІВ, КРП, джерелами ЕМП, військовослужбовців та членів їх сімей, які від'їжджають за кордон;
- принципи встановлення причинного зв'язку захворювань у військовослужбовців, військовозобов'язаних, які призвані на збори, і колишніх військовослужбовців, з проходженням військової служби;
- розклад хвороб і фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби в Збройних Силах України та пояснення щодо застосування його статей;
- додаткові вимоги до стану здоров'я;
- перелік інструментарію, медичного та господарського майна, необхідного для оснащення кабінетів для проведення медичного огляду;
- провести медичний огляд військовослужбовців Збройних Сил України: кандидатів, які вступають до військово-навчальних закладів, військовослужбовців та військовозобов'язаних, порядок медичного контролю за станом здоров'я;

4.2. Слухач повинен вміти:

- встановити причинний зв'язок захворювань у військовослужбовців, військовозобов'язаних, які призвані на збори, і колишніх військовослужбовців, з проходженням військової служби;
- користуватися статтями розкладу хвороб і фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби в Збройних Силах України та пояснення щодо застосування його статей;
- користуватися додатковими вимогами до стану здоров'я;
- користуватися переліком хвороб і фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби, навчання і пояснення до його статей;
- оснастити кабінет для проведення медичного огляду;
- оформити медичні документи при проведенні військово-лікарської експертизи.

4.3. Компетенції, які набуваються під час засвоєння навчальної дисципліни:

4.3.1.Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я з питань медичного забезпечення військ (сил), інших військових формувань, утворених відповідно до законів України а також цивільного населення, із застосуванням теорії і методів медичної науки, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог

4.3.2.Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-3 Здатність використовувати базові теоретичні знання фундаментальних дисциплін для вирішення практичних завдань за призначенням

4.3.3.Спеціальні (фахові) компетентності за спеціалізацією (СК) – з врахуванням рекомендацій Всесвітньої організації сімейних лікарів.

СК-1 Здатність до управління первинним контактом з пацієнтом охоплюючи весь спектр проблем із здоров'ям, ефективно і належним чином надавати первинну медичну допомогу, раціонально використовуючи наявні ресурси охорони здоров'я, здійснюючі моніторинг, оцінку, удосконалення якості та безпечності медичної допомоги

СК-2 Здатність застосовувати пацієнт-орієнтований підхід, з урахуванням інтересів пацієнта та розглядати його проблеми в контексті існуючих обставин; надавати тривалу і безперервну допомогу, яка визначається потребами пацієнта

СК-3 Здатність розвивати спеціальні навички вирішення проблем з урахуванням поширеності хвороб та захворюваності прикріпленого населення, надавати допомогу при захворюваннях на ранніх і недиференційованих стадіях; ефективно та раціонально використовувати діагностичні і лікувальні заходи

СК-4 Здатність до комплексної оцінки пацієнтів, що мають кілька медичних проблем, потребують одночасного лікування як гострих, так і хронічних станів; управляти та координувати профілактичні заходи, лікування, догляд, паліативну допомогу та реабілітацію

СК-5 Здатність до орієнтації на громаду та узгодження з наявними ресурсами медико-санітарних потреб окремих пацієнтів і медико-санітарних потреб суспільства, в якому вони живуть

СК-6 Здатність до цілісного підходу до вирішення проблем із здоров'ям пацієнтів, враховуючи їх фізичні, психологічні, соціальні, культурні особливості

4.3.4. Військово-спеціальні компетентності за спеціалізацією (СКв)

СКв-1 Здатність до організації планування заходів медичної служби та здійснення обліку і звітності у військово-медичних підрозділах у мирний та воєнний час

СКв-3 Здатність організувати і здійснювати лікувально-діагностичний процес, лікувально-профілактичні заходи та заходи з військово-лікарської експертизи та донорства серед особового складу військової частини у мирний та воєнний час

4.4. Запланований результат навчання:

4.4.1. Загальна підготовка

РНз-2 Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

РНс-5 Здійснювати проведення обстеження, ведення пацієнтів із гострими та хронічними хворобами внутрішніх органів, проведення моніторингу ефективності лікування пацієнтів з хронічними захворюваннями внутрішніх органів, забезпечення маршруту пацієнта. Вміти оцінювати результати лабораторних та інструментальних методів досліджень з метою встановлення клінічного діагнозу, провести експертизу тимчасової непрацездатності, заповнити необхідні документи на ВЛК і МСЕК.

4.4.2. Спеціальна підготовка зі спеціалізацією

РНс-1 Вміти ефективно організувати роботу в закладі первинної медичної допомоги, з урахуванням нормативної бази та правових аспектів діяльності лікаря загальної практики-сімейного лікаря, роботу в команді, дбати про безперервний професійний розвиток.

РНс-5 Здійснювати проведення обстеження, ведення пацієнтів із гострими та хронічними хворобами внутрішніх органів, проведення моніторингу ефективності лікування пацієнтів з хронічними захворюваннями внутрішніх органів, забезпечення маршруту пацієнта. Вміти оцінювати результати лабораторних та інструментальних методів досліджень з метою встановлення клінічного діагнозу, провести експертизу тимчасової непрацездатності, заповнити необхідні документи на ВЛК і МСЕК.

4.4.3. Військово-спеціальна підготовка за спеціалізацією

РНв-1 Організовувати планування заходів медичної служби та здійснення обліку і звітності у військово-медичних підрозділах у мирний та воєнний час

РНв-3 Вміти організувати і здійснювати лікувально-діагностичний процес, лікувально-профілактичні заходи та заходи з військово-лікарської експертизи та донорства серед особового складу військової частини у мирний та воєнний час

5. Організація навчання.

Обсяг дисципліни: 1 кредит ECTS/30 годин.
Лекцій: 2 години.
Групові заняття: 4 години.
Практичних занять: 12 години.
Форма контролю: модульний контроль, залік.
Теми що розглядаються:

Кредитний модуль 1. Загальні питання військово-лікарської експертизи. Організація та проведення військово-лікарської експертизи.

Змістовий модуль 1. Основи організації військово-лікарської експертизи.

Змістовий модуль 2. Медична документація, організація роботи відділень та оснащення кабінетів медичного огляду при проведенні військово-лікарської експертизи.

Змістовий модуль 3. Порядок медичного огляду у Збройних силах України, загальні положення, медичний огляд призовників (допризовників), військовослужбовців, військовозобов'язаних в мирний час, під час мобілізації та на особливий період.

Змістовий модуль 4. Розклад хвороб, станів та фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби.

Змістовий модуль 5. Медичний огляд осіб на придатність до військової служби у особливих умовах.

Змістовий модуль 6. Принципи встановлення причинного зв'язку захворювань у військовослужбовців.

Змістовий модуль 7. Постанови військово-лікарської комісії та порядок їх оформлення.

6. Інформація про викладача.

Викладач	Маркевич Наталія Миколаївна
Контактний телефон викладача	067-794-20-07
E-mail викладача	markevich.nn@gmail.com
Формат дисципліни	Лекції, практичні заняття, самостійна робота
Обсяг дисципліни	1 кредит ЄКТС

7. Методи викладання

Денна форма навчання;

– фронтальна форма навчання, коли усі слухачі під контролем викладача виконують одне і теж завдання одночасно;

– індивідуальна форма навчання, коли слухачі виконують завдання послідовно, один за одним.

При цьому, залежно від необхідності досягнення рівнів знання чи вміння викладач повинен використовувати наступні методи.

За джерелами знань використовують методи навчання:

словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, робота з літературою;
наочні – демонстрація, ілюстрація, спостереження;
практичні – практична робота, вирішення задачі, самостійна робота.

Інтерактивні методи – дискусія, робота в малих групах, мозковий штурм, ділова гра, кейс-метод.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи:

- пояснювальний (викладач доводить готову інформацію різними засобами, а слухачі її сприймають, усвідомлюють та фіксують у пам'яті. Цей метод є одним із найбільш економічних способів передачі знань, передбачає використання таких засобів інформації, як слово (усне і друковане), різні наочні посібники, плакати, комп'ютерний ілюстраційний матеріал і т. ін. Знання, які отримані в результаті реалізації цього методу не формують вміння, цей метод використовується для досягнення рівня «Знати»,

- репродуктивний головною ознакою якого є доведення і повторення способу діяльності, згідно завдання викладача,

- проблемного викладу (використовується викладачем при постановці проблеми перед тими, хто навчається і подальшого її вирішення, але при цьому викладач показує шляхи рішення, розкриває хід своєї думки. Цей метод повинен застосовуватись викладачем під час проведення практичних занять. Безпосереднім результатом проблемного викладання повинно бути засвоєння слухачами способу і логіки вирішення конкретної проблеми, але ще без вміння застосовувати їх самостійно. Цей метод навчає слухачів способу отримання знань. З його допомогою вони отримують навички сучасного клінічного мислення)

- частково-пошуковий (евристичний) (для досягнення мети поступового наближення слухачів до самостійного вирішення проблем шляхом попереднього навчання виконання окремих елементів рішення. Використовується при виконанні практичних завдань щодо діагностики та лікування захворювань нервової системи, коли спосіб пошуку оптимального рішення визначає викладач, але рішення знаходить самслухач.

- дослідницький. є необхідним для повноцінного засвоєння досвіду лікарської діяльності. Викладач використовує його для забезпечення творчого застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування риси творчої діяльності є умовою формування зацікавленості, потребу в такій формі діяльності. Формами застосування цього методу є: завдання на самопідготовку).

За системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль.

За основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка.

8. Політика курсу.

- Слухач повинен вчасно приходити на заняття.
- У випадку пропуску лекційних/практичних занять без поважної

причини, слухач може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку), або його підсумкова оцінка буде знижена;

- Слухач повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю;
- Слухач має брати активну участь у практичних заняттях;
- Слухач повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими слухачами, зокрема під час обговорення питань на лекційних і практичних заняттях;
- Слухач на свій вибір має підготувати один реферат/одну презентацію з матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення;
- Слухач може перескласти підсумкову контрольну роботу у випадку отримання оцінки «незадовільно»;
- У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, слухач отримає «0»балів.
- Якщо слухач має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, слухач має право звернутися до начальника кафедри чи керівництва факультету;
- Слухач повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу; інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес в УВМА.

9. Форма контролю знань

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності слухачів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у забезпеченні наукового рівня придбаних слухача мизнань, міцності сформованих у них вмінь та навичок.

Контроль успішності та якості підготовки слухачів включає:

- поточний контроль;
- самоконтроль;
- модульний (рубіжний) контроль;
- підсумковий контроль.

Методи поточного контролю: усне опитування, письмовий експрес контроль, виступи при обговоренні питань на практичних заняттях;

Методи модульного контролю: контрольна робота, тестування, контрольне завдання;

Методи самоконтролю: питання самоконтролю;

Методи підсумкового контролю: диференційований залік.

Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність доводяться до слухачів на початку вивчення дисципліни.

Поточний контроль – оцінювання теоретичних знань і практичних навичок слухачівз конкретного змістового модуля (логічно завершеної частини навчальної дисципліни). Проводиться на всіх видах навчальних занять.

Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються кафедрою. Основні форми поточного контролю: усне опитування, письмовий контроль, тестування, ситуаційні задачі, практичні завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Основна мета поточного контролю – постійне отримання викладачем інформації про якість засвоєння слухачами матеріалу навчальної дисципліни, перевірка готовності слухачів до виконання наступних навчальних завдань, а також управління їх навчальною мотивацією. Результати поточного контролю використовуються для коригування методів і засобів навчання та враховуються назаліку. Кількість балів для визначення результатів поточного контролю залежить від рівня знань слухача, вміння використовувати їх при виконанні практичних завдань, навичок обстеження терапевтичного хворого, встановлення експертного діагнозу та представлення на ВЛК. Результати поточного контролю фіксуються в журналі обліку навчальних занять.

Самоконтроль призначений для самооцінки слухачами якості засвоєння навчального матеріалу з конкретної теми навчальної дисципліни. З цією метою у завданнях на самостійну підготовку передбачаються питання для самоконтролю.

Модульний контроль полягає в оцінюванні результатів навчання слухачів із вивчення навчального матеріалу блоку змістового модуля за результатами контрольних заходів. Модульний контроль є обов'язковим. За результатами поточного контролю слухач не може бути звільненим від модульного контролю. До модульного контролю слухачі допускаються без будь-яких обмежень. Критерії оцінювання результатів виконання завдань за контрольний захід доводиться до відома слухачів перед початком його проведення.

У разі порушення слухачем встановленого порядку здійснення контрольного заходу (списування, підміна завдання, використання недозволених матеріалів чи засобів) викладач відстороняє цього слухача від виконання завдання, робить позначку в журналі обліку навчальних занять, оцінює його роботу в нуль балів (незадовільно). Слухачам забороняється обмінюватись інформацією у будь-якій формі, або використовувати інші матеріали та засоби, крім дозволених.

Слухач, який на модульному контролі отримав оцінку “ незадовільно ”, повинен скласти його повторно і отримати позитивну оцінку, в іншому випадку він до підсумкового контролю не допускається. Слухач не може повторно скласти модульний контроль з метою підвищення оцінки.

Відмова слухача від відповіді на білет (тест) оцінюється як незадовільна відповідь.

Форми модульного контролю:

- усне опитування;
- письмовий контроль;
- тестування.

Модульний контроль проводиться в ході одного із навчальних занять наприкінці вивчення блоку змістового модуля у вигляді контрольного завдання. Розроблені для проведення білети (тести) повинні забезпечувати перевірку теоретичної та практичної підготовки тих, хто навчається. Для проведення модульного контролю та оцінки якості засвоєння змісту навчання для блоку змістового модуля встановлюється максимальна кількість балів, яку може набрати

слухач під час навчання та за результатами контрольних заходів.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді диференційованого заліку в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою навчальної дисципліни.

Слухач не може бути звільнений від здачі підсумкового контролю і отримати оцінку з навчальної дисципліни «Військово–лікарська експертиза» автоматично.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни за умов здачі усіх передбачених програмою контрольних заходів слухач складає диференційований залік.

Форма проведення контролю (усна, письмова, комбінована), зміст і структура контрольних завдань, білетів та критерії оцінювання обговорюються на засіданні кафедри і затверджуються начальником кафедри не пізніше ніж за місяць до початку складання контрольного заходу. Названі матеріали дійсні протягом навчального року, вони є складовою навчально-методичної документації з дисципліни і зберігаються на кафедрі. Можливе поєднання різних форм контролю.

10. Шкала оцінок

Кожна навчальна дисципліна, незалежно від загальної кількості годин та кількості модулів, оцінюється за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів, які отримують слухачі.

2 курс, II-е півріччя		Залік	Сума (R)
Поточний контроль та самостійна робота	Модульний контроль		
20 б.	40 б.	40 б.	100 б.

Рейтингова оцінка слухача з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

1. відповіді на заняттях;
2. виконання практичних вправ та нормативів;
3. виконання модульного контрольного завдання;
4. відповідь на диференційному заліку;
5. штрафні та заохочувальні бали.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

Оцінювання на змістовому модулі (семінари).

Ваговий бал за одну відповідь дорівнює – вазі теми у дисципліні:

- повна та обґрунтована відповідь на запитання – максимально можлива кількість балів;
- повна відповідь на запитання – середня кількість балів;
- неповна відповідь на запитання – мінімальна кількість балів;
- відсутня відповідь на запитання – 0.

Робота на практичних заняттях.

Ваговий бал за одну відповідь дорівнює – вазі теми у дисципліні:

- повне та самостійне виконання практичного завдання – максимально можлива кількість балів;
- неповне, але самостійне виконання практичного завдання – середня кількість балів;
- виконання практичного завдання за допомогою викладача – мінімальна кількість балів;
- слухач не здатний виконати практичне завдання навіть за допомогою викладача – 0.

Залік.

Максимальна кількість балів за залік дорівнює: 40 балів:

- правильно та повністю виконані всі завдання контрольної роботи: 35-40 балів;
- частково виконані завдання контрольної роботи: 20-34 бали;
- завдання контрольної роботи виконані з помилками: 5-19 балів;
- завдання контрольної роботи не виконані: 0 балів.

Штрафні та заохочувальні бали.

Сума штрафних, так і заохочувальних балів не має перевищувати: 10 балів:

- активна участь в роботі на практичних та групових заняттях: + 1 бал;
- виконання завдань з удосконаленням методичних та дидактичних матеріалів з дисципліни: +1 - +3 бали;
- відсутність на практичному занятті без поважної причини: – 1 бал;
- відсутність на контрольній роботі без поважної причини: – 5 балів.

Розрахунок шкали рейтингової оцінки (у балах) кредитного модуля – рейтингова оцінка (у балах) за дисципліну складається з суми всіх отриманих балів, але не більше 100.

Для визначення оцінки за шкалою ЄКТС та національною шкалою рейтингова оцінка (в балах) кредитного модуля переводиться згідно з таблицею.

Переведення балів внутрішньої 100-бальної шкали в національну та шкалу ЄКТС здійснюється у наступному порядку:

Шкала рейтингу ТДАТУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен або диференційований залік	залік
90-100	A	5 (відмінно)	зараховано
82-89	B	4 (добре)	
75-81	C		
67-74	D	3 (задовільно)	
60-66	E		
35-59	FX	2 (незадовільно) (з можливістю повторного перескладання)	не зараховано
0-34	F	2 (незадовільно) (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

11. Змістовний план вивчення навчальної дисципліни (структура).

№ № з/п	Форма заняття	Годи ни	Назва змістового модуля, теми занять, навчальні питання	Літе- ратура	Вага оцін ки
1	2	3	4	5	6
Семестр 2 Кредитний модуль 1. Загальні питання військово – лікарської експертизи. Організація та проведення військово - лікарської експертизи					
Змістовий модуль 1. Основи організації військово – лікарської експертизи.					
1	Лекція	1	Тема 1. Основи організації військово-лікарської експертизи у Збройних Силах України. 1. Загальні положення. 2. Органи військово-лікарської експертизи. 3. Штатні військово-лікарські комісії. 4. Позаштатні військово-лікарські комісії.	1. С.77-83	
2	Самостійна робота	1	Тема 1. Основи організації військово-лікарської експертизи у Збройних Силах України. 1. Основи законодавства стосовно організації військово-лікарської експертизи у Збройних Силах України.		1
Змістовий модуль 2 Медична документація, організація роботи відділень та оснащення кабінетів медичного огляду при проведенні військово-лікарської експертизи.					
3	Практичне заняття	1	Тема 2. Медична документація при проведенні військово-лікарської експертизи. Питання: 1. Контроль початкового рівня знань слухачів. 2. Самостійна робота слухачів під керівництвом викладача. 3. Курація хворих. 4. Відпрацьовування практичних навичок: - вивчення медичної документації при проведенні ВЛЕ - порядок оформлення свідоцтва про хворобу. 5. Контроль кінцевого рівня знань слухачів. 6. Підсумок.	1. с.124 - 127	5
4	Семінарське заняття	1	Тема 2. Медична документація при проведенні військово-лікарської експертизи. 1. Вступ. 2. Медична документація при проведенні військово-лікарської експертизи. 3. Порядок оформлення медичної документації при проведенні військово-лікарської експертизи	1. с. 124 - 127	8
5	Самостійна робота	1	Тема 2. Медична документація при проведенні військово-лікарської експертизи. Порядок оформлення медичної документації при проведенні військово-лікарської експертизи: 1. Книга протоколів засідань військово-лікарської комісії; 2. Довідки №9, №16, №17, №18; 3. Висновки лікаря; 4. Акт дослідження стану здоров'я.	1. 124-127, додатки	2
Змістовий модуль 3. Медичний огляд призовників, військовозобов'язаних, військовослужбовців та членів їх сімей в мирний час, під час мобілізації.					

6	Лекція	1	Тема 3. Медичний огляд у Збройних Силах України. 1. Загальні положення. 2. Медичний огляд призовників, військовозобов'язаних, військовослужбовців та членів їх сімей. 3. Медичний огляд військовослужбовців плаваючого складу ВМС, водолазів, кандидатів до навчання водолазній спеціальності військ, військовослужбовців, які відбираються для служби та несуть службу пов'язану з роботою з РР, ДІВ, КРП, джерелами ЕМП.	1. с. 85-112	
7	Практичне заняття	2	Тема 3. Медичний огляд у Збройних Силах України. Питання: 1. Вступ. 2. Контроль початкового рівня знань слухачів. 3. Самостійна робота слухачів під керівництвом викладача. 4. Курація хворих. 5. Відпрацювання практичних навичок: - Загальні положення при проведенні ВЛЕ; - Медичний огляд призовників; - Медичний огляд військовослужбовців та членів їх сімей; 6. Контроль кінцевого рівня знань слухачів. 7. Підсумок	1.с. 85-114	2
8	Семинарське заняття	1	Тема 3. Медичний огляд у Збройних Силах України. 1. Вступ 2. Порядок проведення медичного огляду у ЗСУ 3. Оснащення відділень військово-лікарської експертизи та кабінетів для проведення медичного огляду.	1. с. 85-114	9
9	Самостійна робота	2	Тема 3. Медичний огляд у Збройних Силах України Питання: 1. Медичний огляд призовників, військовозобов'язаних, військовослужбовців та членів їх сімей. 2. Медичний огляд військовослужбовців плаваючого складу ВМС, водолазів, кандидатів до навчання водолазній спеціальності військ, військовослужбовців, які відбираються для служби та несуть службу пов'язану з роботою з РР, ДІВ, КРП, джерелами ЕМП.	1. с. 85-114	2
Змістовий модуль 4. Розклад хвороб, станів та фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби.					
10	Практичне заняття	2	Тема 4. Розклад хвороб, станів та фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби. Питання: 1. Контроль початкового рівня знань слухачів. 2. Самостійна робота слухачів під керівництвом викладача. 3. Курація хворих. 4. Відпрацювання практичних навичок: - пояснення щодо застосування статей при захворюваннях серцево-судинної системи, системи органів дихання.	1. с. 153-232	1
11	Семинарське заняття	1	Тема 4. Розклад хвороб, станів та фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби. Питання: 1. Відпрацювання пояснення щодо застосування статей Розкладу хвороб при захворюваннях нирок, органів травлення, кровотворення	1. с.153-232	9

12	Самостійна робота	1	Тема 4. Розклад хвороб, станів та фізичних вад, що визначають ступінь придатності до військової служби. Питання: 1. Відпрацювання пояснення щодо застосування статей Розкладу хвороб при захворюваннях ендокринних залоз, захворюваннях суглобів ревматичного та неревматичного походження, природжених вадах, пухлинних захворюваннях, а також при інфекційних, неврологічних, психічних захворюваннях, після хірургічного втручання. 2. Таблиці додаткових вимог. 3. Додаткові вимоги до стану здоров'я. 4. Контроль кінцевого рівня слухачів. 5. Підсумок	1. с.153-232	2
Змістовий модуль 5. Медичний огляд осіб на придатність служби у особливих умовах.					
13	Практичне заняття	2	Тема 5. Медичний огляд осіб на придатність служби у особливих умовах. Питання: 1. Вступ. 2. Контроль початкового рівня знань слухачів. 3. Самостійна робота слухачів під керівництвом викладача. 4. Курація хворих. 5. Відпрацювання практичних навичок: - особливості медичного огляду військовослужбовців, які відбираються для служби та несуть службу у спец спорудах - особливості медичного огляду військовослужбовців плаваючого складу ВМС, морської піхоти, водолазів, лікарів-фізіологів - медичний огляд військовослужбовців, які працюють з ДІВ, КРП, джерелами ЕМП, ЛВ, мікроорганізмами. 6. Контроль кінцевого рівня знань слухачів. 7. Підсумок.	1.с.101-114	1
15	Самостійна робота	1	Тема 5. Медичний огляд осіб на придатність служби у особливих умовах. Питання: 1. Особливості медичного огляду акванавтів, водолазів. 2. Особливості медичного огляду військовослужбовців високомобільних десантних військ. 3. Особливості медичного огляду військовослужбовців, які працюють з РР, ДІВ, КРП, джерелами ЕМП. 4. Медичний огляд військовослужбовців та членів їх сімей і працівників, які вибувають за кордон у тривалі, короткочасні відрядження, та при відрядженні їх з-за кордону за медичними показаннями.	1. с.101-114	1
Змістовий модуль 6. Принципи встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) у військовослужбовців.					

17	Практичне заняття	3	Тема 6. Встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) у військовослужбовців. Питання: 1. Вступ. 2. Контроль початкового рівня знань слухачів. 3. Самостійна робота слухачів під керівництвом викладача. 4. Відпрацьовування практичних навичок: - встановлення причинного зв'язку захворювань, травм у військовослужбовців - встановлення причинного зв'язку захворювань у військовослужбовців, які брали участь в ліквідації аварії на ЧАЕС та прирівняних до них - встановлення причинного зв'язку захворювань, травм у колишніх військовослужбовців 5. Контроль кінцевого рівня знань слухачів. 6. Підсумок.	1.с.118-124	4
18	Семинарське заняття	1	Тема 6. Встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) у військовослужбовців. Питання: 1. Визначення причинного зв'язку 2. Види причинного зв'язку 3. Порядок встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) у військовослужбовців	1.с.118-124	9
19	Самостійна робота	2	Тема 6. Встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) у військовослужбовців. 1. Принципи встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) у військовослужбовців, військовозобов'язаних, які призвані на збори, і колишніх військовослужбовців, з проходженням військової служби. 2. Принципи встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) у військовослужбовців, які брали участь в бойових діях	1.с.118-124	1
Змістовий модуль 7. Постанови військово-лікарської комісії та порядок їх оформлення.					
20	Практичне заняття	2	Тема 7. Постанови військово-лікарської комісії та порядок їх оформлення. Питання: 1. Вступ. 2. Контроль початкового рівня знань слухачів. 3. Самостійна робота слухачів під керівництвом викладача. 4. Відпрацьовування практичних навичок: 5. Контроль кінцевого рівня знань слухачів. Підсумок.	1.с.115-118, 124-127	2
21	Самостійна робота	2	Тема 7. Постанови військово-лікарської комісії та порядок їх оформлення. Питання: 1. Порядок приймання постанов ВЛК та їх зміст. 2. Порядок оформлення постанов ВЛК.	1.с.115-118, 124-127	1
22	Залік	2			40

12. Завдання для самостійної роботи.

Реферати (доповіді, повідомлення, презентації):

1. Правові аспекти військово-лікарської експертизи в законодавчих актах України.
2. Методологічні аспекти визначення ступеня придатності до військової служби за станом здоров'я.
3. Критерії визначення ступеня придатності до військової служби за станом здоров'я.
4. Побудова Розкладу хвороб відповідно до Міжнародної статистичної класифікації хвороб і проблем, пов'язаних зі здоров'ям, 10 перегляду.
5. Питання методології винесення клініко-експертного висновку.
6. Основні принципи оформлення лікарсько-експертних документів.
7. Організація та проведення контролю з метою військово-лікарської експертизи. Критерії оцінки діяльності військово-лікарських комісій.
8. Організація контролю за діяльністю органів військово-лікарської експертизи у зоні адміністративно-територіальної відповідальності Військово-медичних клінічних центрів.
9. Організація контрольного обстеження і медичного огляду військовослужбовців.
10. Медичний огляд призовників (допризовників).
11. Медичний огляд громадян, які приймаються на військову службу за контрактом.
12. Медичний огляд громадян, які бажають навчатися у ВВНЗ.
13. Медичний огляд військовослужбовців (працівників Збройних Сил України), які призначаються (приймаються) на службу (на роботу) та несуть службу (працюють) у спец спорудах.
14. Порядок медичного огляду військовослужбовців (працівників ЗС України), які призначаються (приймаються) на роботу та тих, хто працює з джерелами іонізуючого випромінювання, компонентами ракетного палива, джерелами електромагнітних полів лазерного випромінювання, мікроорганізмами I–II груп патогенності.
15. Порядок встановлення причинного зв'язку захворювань (поранень, контузій, травм, каліцтв) у військовослужбовців, військовозобов'язаних і резервістів, які призвані на збори, та колишніх військовослужбовців зі службою у Збройних Силах України.
16. Експертиза тимчасової і стійкої втрати працездатності.

13. Питання для заліку.

1. Назвіть основні завдання військово–лікарської експертизи?
2. Назвіть штатні військово–лікарські комісії?
3. Які задачі вирішують штатні військово–лікарські комісії?
4. Назвіть позаштатні військово–лікарські комісії?
5. Які задачі вирішують позаштатні військово–лікарські комісії?
6. Перерахуйте задачі, які вирішує військово–лікарська комісія високомобільних десантних військ?
7. Перерахуйте задачі, які вирішує військово–лікарська комісія військового комісаріату?
8. Перерахуйте задачі, які вирішує госпітальна військово–лікарська комісія?
9. Назвіть задачі, які вирішує позаштатна військово–лікарська комісія?
10. Назвіть мету проведення медичного огляду у Збройних Силах України?
11. На підставі чого приймаються постанови ВЛК?
12. Яку кількість чоловік допустимо оглядати на ВЛК за робочий день?
13. Які дослідження проводяться перед медичним оглядом призовників?
14. Назвіть постанови, які виносять військово–лікарські комісії?
15. Назвіть причинний зв'язок, який виноситься військово–лікарською комісією?
16. Назвіть порядок проходження медичного огляду військовослужбовців при продовженні контракту?
17. Назвіть порядок проходження медичного огляду у осіб, які бажають вступити до ВНВЗ?
18. Назвіть порядок проходження медичного огляду у військовослужбовців, які виїжджають за кордон для навчання чи служби?
19. Назвіть порядок проходження медичного огляду військовослужбовців, які залучаються для підготовки до участі в ММО та миротворчого персоналу?
20. На підставі чого виноситься експертне рішення?
21. Як проходить засідання військово–лікарської комісії?
22. Які медичні документи оформлює військово–лікарська комісія?
23. Як користуються Розкладом хвороб?
24. Для чого потрібні таблиці додаткових вимог?
25. Як формується експертний діагноз?
26. Сформулюйте експертне рішення, яке виносить військово–лікарська комісія?
27. Назвіть пункти та особливості написання свідоцтва про хворобу?
28. Назвіть порядок оскарження рішень військово–лікарської комісії?

Приклади клінічних задач, які виносяться на залік.

1. Солдат строкової служби В. 20 років скаржиться на біль в лівому гомілковому, правому колінному суглобі, підвищення температури тіла, пітливість. Місяць тому лікувався в уролога з приводу уретриту.

Потім переніс кон'юнктивіт. Об-но: температура тіла 37,7⁰С, пульс 86 уд в хв., АТ 120/70 мм рт.ст, тони звучні, ритмічні, патологічних шумів немає. Шкіра над ураженими суглобами гаряча на дотик, припухлість, гіперемія. Пройшов курс антибіотикотерапії, протизапальної, вітамінотерапії.

Запитання:

1. Який експертний діагноз?
2. Чи потребує представлення на ВЛК?
3. Якщо так-то яка стаття, графа і експертне рішення?

2. Майор В, 46 років, служба в ЗСУ 20 років, надійшов у пульмонологічне відділення для проходження ВЛК на предмет придатності до військової служби в зв'язку продовженням контракту, зі скаргами на кашель з харкотинням жовто-зеленого кольору, задишку при фізичному навантаженні, пітливість, субфебрилітет. Палить 30 років. Загострення відмічаються в холодну пору року. Дифузний ціаноз. Дифузні сухі хрипи над легеньми, перкуторний звук з коробочним відтінком. Акцент II тону над легеневою артерією. Печінка +2 см, гомілки набрякли.

Запитання:

1. Ваш експертний діагноз після лікування?
2. Який метод дослідження Ви призначите для визначення порушення функції?
3. Яке експертне рішення (стаття, графа)?
4. Який причинний зв'язок буде винесено?

3. Солдат строкової служби В. 24 роки скаржиться на різку слабкість, задишку в спокої, серцебиття, тупий тривалий біль в ділянці серця. Захворів 3 тижні тому після перенесеного грипу. Тони серця глухі, ЧСС 110 за хв., АТ 100/70 мм рт. ст. Ліва межа серцевої тупості по передній аксиллярній лінії. Печінка +3 см. Запитання:

1. Ваш клінічний та експертний діагноз?
2. Чи потребує після лікування представлення на ВЛК?
3. Якщо так-то яка стаття, графа і експертне рішення?

4. Старший лейтенант Л., 1984 року народження, пройшов медичний огляд ВЛК і виставлений експертний діагноз: Міокардіофіброз. Недостатність мітрального та трикуспідального клапанів з регургітацією другого ступеня. Часта шлуночкова екстрасистолічна аритмія, періодично парна та по типу бігемінії. Минуща суправентрикулярна екстрасистолічна аритмія. СН І. Гіпертонічна хвороба першої стадії. Із анамнезу: Приймав безпосередню участь в АТО в термін з 04.09.2014 по 13.09.2015 (підтверджено довідкою, виданою командиром військової частини). Під час служби в зоні АТО неодноразово лікувався амбулаторно з приводу гострих респіраторно-вірусних інфекцій, лакунарної ангіни. Періодичне підвищення АТ до

160/100 мм рт.ст., перебої в роботі серця турбують з листопада 2015 року.

Запитання:

1. Який причинний зв'язок буде винесено?
2. Яка стаття і графа?
3. Яке експертне рішення?

5. Солдат М., 1998р.н., у ЗСУ служить 6 місяців під час лікування з приводу хронічного гастриту додатково діагностовано при УЗ дослідженні ознаки поліпу жовчного міхура.

Запитання:

1. Ваш експертний діагноз?
2. Яку потрібну застосувати статтю і графу для даного військовослужбовця?
3. Який причинний зв'язок потрібно застосувати?

6. Солдат військової служби за контрактом П., 1989 р.н., зв'язківець, командиром направлена на медичний огляд ВЛК з метою визначення ступеня придатності до служби у високомобільних десантних військах. Скарг на час проведення медичного огляду не надає.

Зріст: 161 см. Вага тіла: 68 кг. Окружність грудей: 98 см. Із анамнезу зі слів хворіла тільки на гострі респіраторні захворювання. Оглянута лікарями спеціалістами: терапевт, хірург, невропатолог, лор, окуліст, гінекологом патології не виявлено.

Запитання:

1. Ваш експертний діагноз?
2. Ваше експертне рішення?
3. Крім Розкладу хвороб в цій ситуації що ми ще застосовуємо?

7. Підполковник Ж., 1966 р.н., у ЗСУ з 1985 року, учасник АТО направлений на медичний огляд ВЛК з метою визначення ступеня придатності до військової служби в зв'язку з закінченням терміну контракту. Після проходження медичного огляду винесено експертний діагноз - Наслідки перенесеного гострого великовогнищового некротизуючого панкреатиту, тяжкого ступеня, гострого парапанкреатичного некротичного скупчення, ферментативного перитоніту, лікованого оперативно (07.11.2018 – лапароскопічна ревізія, санація, дренивання черевної порожнини), з виходом у псевдо кісту головки підшлункової залози, з помірним порушенням зовнішньої секреторної функції. Цукровий діабет, вторинний, середньої важкості, з помірною гіперглікемією, у фазі субкомпенсації. Гіпертонічна хвороба другої стадії. Ішемічна хвороба серця. Дифузний кардіосклероз. СН 0. Церебральний атеросклероз. Дисциркуляторна енцефалопатія першої стадії з розсіяною вогнищевою органічною симптоматикою, незначно вираженим астеноневротичним синдромом.

Запитання:

1. Які додаткові документи потрібно витребувати для встановлення причинного зв'язку?
2. Які статті та графа застосовується?
3. Яке експертне рішення буде винесено?

8. Солдат Т., 1994 р.н, служба в ЗСУ 5 місяців поступив на медичний огляд ВЛК за розпорядженням командира військової частини зі скаргами на головний біль, періодичну загальну слабкість. Зі слів пацієнта, періодичне підвищення АТ до 140/90 мм рт.ст. з 2008 року, лікувався за місцем проживання (підтверджуючі документи не надані). Призовною комісією Бердичівського РВК Житомирської області на підставі статей 83 б, 38 г графі І Розкладу хвороб визнаний придатним до військової служби. Погіршення стану здоров'я біля 2х місяців, коли АТ став стійко високим на рівні 150/100 мм рт.ст. Об'єктивно: Над легенями перкуторно ясний легеневий звук, аускультативно – везикулярне дихання. Пульс 84 за хвилину, ритмічний, задовільних властивостей. Динаміка АТ 170/110-135/80 мм рт.ст. Границі серця в межах норми, тони серця звучні, ритмічні. Язик чистий, вологий. Живіт м'який, безболісний при пальпації. Печінка, селезінка не збільшені. Постукування в проекції нирок безболісне з обох сторін. Фізіологічні відправлення в нормі. В неврологічному статусі: свідомість ясна. Всебічно орієнтований правильно. Зіниці D=S. Фотореакції жваві. Окуломоторика, конвергенція не порушені. Лице симетричне, язик по середній лінії.

Запитання:

1. Ваш експертний діагноз?
2. Яка стаття та графа застосовується?
3. Яке експертне рішення буде винесено?

14. Основна література:

1. Наказ Міністра оборони України № 402 від 14.08. 2008 р. зі змінами «Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу у Збройних Силах України» - Київ: «Варта», 2009. -426 с.
2. Наказ Міністра оборони України від 06.11.2006 № 645 «Про затвердження Керівництва з диспансеризації військовослужбовців Збройних Сил України».
3. Наказ Міністра оборони України від 04.11.2016 № 591 зі змінами «Про затвердження Інструкції про організацію санаторно-курортного лікування, медичної та медикопсихологічної реабілітації у Збройних Силах України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28.11.2016 за № 1 538/29 668.
4. Тимчасове керівництво по медичному забезпеченню Збройних Сил та військово-морського флоту. - К.: «Варта», 2007. -390 с.

5. Конституція України (Основний Закон). Прийнято на V сесії Верховної ради України 28 червня 1996 року.
6. Закон України «Про оборону України» від 06.12.91 р. № 1932-XII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1992. – №9. – С.106.
7. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.92 р. N 2232-XII Відомості Верховної Ради (ВВР), 1992. – №27.– 385с.
8. Основи військово-лікарської експертизи. Посібник для лікарів / [О.А.Белов, О.В.Коваль, Ю.М.Лівицький, О.Г.Найдиш / за ред. В.І.Варуса, В.Ю.Михайлеця]. – Кам'янець-Подільський, 2011. – 241 с.
9. Воєнно-польова терапія: підручник [за ред. Г.В. Осьодло, А.В. Верби]. – К.: СПД Чалчинська Н.В., 2017.– 620 с.
10. Положення про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців. Затверджено Указом Президента України від 25.04.2002 року.

Провідний лектор:

Доцент кафедри військової терапії, доцент, к.мед.н.
працівник ЗСУ

М. М. Коваль